

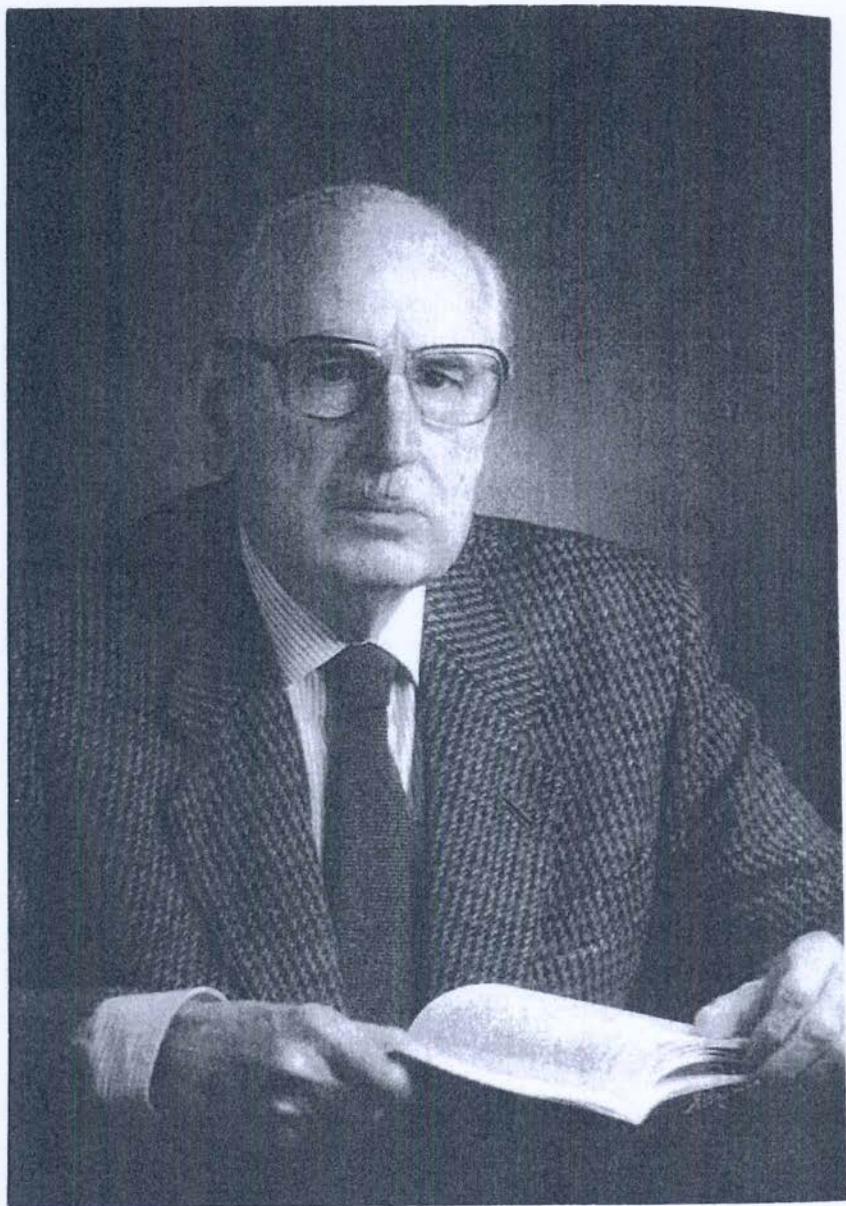
XAIME ISLA COUTO

Xosé Luís Franco Grande

Nacido en Santiago o 24 de outubro de 1915, residiu en Vigo dende moi neno, cidade na que faleceu, aos 96 anos, o 25 de abril de 2012, e na que desenvolveu toda a súa actividade como profesor, como avogado, como crente e militante cristián e como galeguista. Moi novo, sendo estudante de bacharelato, e antes de ser proclamada a República, estaba integrado nun grupo que se adheriu á Asemblea das Irmandades da Fala da Coruña e que participou na creación do Grupo Autonomista Vigüés. Xa na República, participa na fundación da Federación das Mocidades Galeguistas e intégrase nos equipos de traballo que o Seminario de Estudos Galegos organiza en diversas terras galegas, sendo o primeiro bolseiro na sección de estudos xurídicos, económicos e sociais. Estudou a carreira de Maxisterio que, por diversas causas, nunca exerceu. Fixo logo a carreira de Dereito e dedicou especial atención aos estudos económicos.

Entra como pasante do célebre avogado vigüés Adolfo Gregorio Espino, alcalde de Vigo nos tempos da ditadura de Primo de Rivera, con quen sintonizou especialmente polas preocupacións cristiás comúns. Nese bufete, no que se levaba o asesoramento xurídico externo da Caixa de Aforros Municipal de Vigo, entra en contacto con esta entidade que, anos despois, o nomearía asesor xurídico, pero dentro do persoal laboral. No ano 1946 gaña a cátedra de Economía, Organización de Empresas e Dereito Laboral da Escola de Peritos Industriais de Vigo, logo Escola de Enxeñeiros Técnicos. Á Caixa de Aforros e á Escola de Enxeñeiros dedicará practicamente toda a súa actividade como avogado e como profesor, deixando pouco a pouco o bufete que fora de Adolfo Gregorio Espino a cargo doutros compañeiros.

Sendo este maiormente avogado civilista, Xaime Isla non seguiu o seu exemplo e, pola contra, mostrou axiña moita curiosidade por outras tenzas do Dereito, como o fiscal, o laboral, o económico-administrativo, sen esquecer o mercantil e, en especial e dentro deste, o de sociedades. Grupos de empresas da industria farmacéutica e do cemento, en que tiñan intereses ou participación familiares seus e que el aconsellaba, así como en certa maneira tamén a

Retrato de Xaime Isla Couto. Real Academia Galega. Arquivo.

Caixa de Aforros, esixíanlle unha atención moi especial en todas estas especialidades xurídicas.

Con independencia destas actividades profesionais, Xaime Isla desenvolveu unha actividade de gran transcendencia para Galicia, para a súa cultura e para unha orientación moderna da súa economía, ademais de ter demostrado unha entrega especial á súa vocación de militante cristián.

En 1950 intervéen de maneira decisiva na fundación da Editorial Galaxia, dende o deseño xurídico da sociedade ata a redacción dos seus estatutos, participando na creación mesma dos primeiros libros e aínda na súa comercialización. E, como conselleiro delegado, dirixiuna ata que Francisco F. del Riego foi nomeado xerente da editorial.

Home de intelixencia creadora, concibe, diseña e dirixe dende o ano 1958 a *Revista de Economía de Galicia*, publicación que se estimou indispensable para, nun momento de especial desorientación, abrir novos camiños e outros horizontes ás preocupacións económicas, moi vivas por entón na prensa e na sociedade galegas, pero que, por falta de rigor e coñecementos, seguían camiños errados ou nada prácticos ou case sempre confusos, como ben pon de manifesto, para un suposto concreto, o segundo editorial que inclúe o primeiro número da revista. Neste indispensable maxisterio en materia económica, pódese dicir que foi decisiva esta publicación.

Escribe o moi ben pensado e artellado texto da presentación da Biblioteca de Economía Galaxia, así como o deseño concreto de cada un dos cinco apartados ou series, documento polo que a editora di asumir a urxente tarefa de espertar entre as xentes mellor capacitadas de Galicia unha conciencia de seria preocupación arredor dos problemas económicos e sociais da nosa terra.

Xa con anterioridade á aparición desa revista, publicara en 1952 un denso traballo na Colección Grial, titulado "Algúns caracteres da economía galega actual", no que con valentía proclama que un estudo económico serio do noso país ten que deixar de esguello a teoría económica vixente para centrarse na nosa realidade inmediata, ou, como el expresa, cómpre facer o descubrimento da ciencia económica por nós mesmos para así chantar as bases da máis axeitada arte económica (consciente de que a ciencia económica non pode ser descencellada da súa arte: a política económica). Por iso se doía de que, nos cincuenta anos que se levaban andados do século, non fose publicada en Galicia, nin fóra dela, ningunha obra dedicada ao estudo da súa economía, agás os artigos xornalísticos de Peña Novo. Coñecemento da nosa realidade imperiosa-

mente necesario para axeitar a ela toda futura ordenación ou regulación pública que teña relación co xogo das forzas actuantes nos eidos da produción da riqueza; e tamén para que os grupos ou homes de empresa poidan facer asinado xuízo dos datos relacionados con toda iniciativa industrial.

En 1964, na *Revista de Economía de Galicia* (núms. 39-40), publica “Los problemas financieros del desarrollo regional”, onde, entre outras cuestións, se refire á función creadora ou produtiva do aforro galego, de xeito que os nosos aforradores experimentan unha dobre explotación: nunha primeira fase, ao servir pasivamente ao proceso de arrastre de capitais pola banca establecida en Galicia para a creación de negocios foráneos; e nunha segunda, cando o aforrador coloca o seu diñeiro, normalmente aconsellado polos bancos, en valores industriais polos que satisfará unha plusvalía importante en favor dos fundadores daquelas mesmas empresas.

Estes dous traballos seus teñen unha importancia que se podería conceptuar como pioneira nos estudos económicos de Galicia, nun momento en que os tópicos enchían a prensa daqueles anos, con desviacións ideolóxicas e confusións que, ao cabo, servían ao contrario do que pretendían, pois lonxe de clarificaren os nosos problemas económicos, aplicábanselles criterios confusos ou excesivamente ideolóxicos ou afastados dunha realidade non ben coñecida. Esa foi unha das razóns, abertamente confesadas xa no seu primeiro número, da existencia da *Revista de Economía de Galicia*.

É un dos inspiradores e fundadores da editorial SEPT (1966), dedicada a publicacións de carácter social e relixioso, e promotora da edición da *Biblia* e o *Novo Testamento* en lingua galega, e formou parte dos equipos de galeguización da liturxia. En 1987 creou, xunto con varios familiares seus, a fundación que leva o seu nome para estudos de carácter local, sociolóxico, económico e de espiritualidade. E sempre soubo entusiasmarse con calquera proxecto que tivese relación co país, dende participar na xestión política partidaria a propiciar unha nova canción galega cando tal cousa era inimaxinable, pero que cumpría intentar. Tamén dirixiu a *Revista Galega de Estudios Agrarios*, editada pola Xunta de Galicia.

En 1992, baixo o título *Construír Galicia*, xunta nun libro os diversos textos publicados (editoriais da *Revista de Economía de Galicia*, relatorios, documentos políticos, inquéritos...), nos que nos deixa boa parte do que foi o seu pensamento económico a prol dunha economía que servise aos intereses da nosa terra.

En 1999 leu o seu discurso de ingreso na Real Academia Galega titulado *Economía, linguaxe e poder* e, nese mesmo ano, a Universidade de Vigo noméao Doutor Honoris Causa.

Como patriota galego que foi, consagrou tamén parte do seu tempo á acción política e presidiu o Partido Popular Galego, integrado no Equipo Demócrata Cristiano del Estado Español, e no que participaron a Unión Democrática de Galicia e os grupos galegos de Izquierda Democrática, partido aquel que participou nas eleccións de 1977.

Cómpre subliñar unha vez máis, e haberá que repetilo sempre que sexa preciso, que por primeira vez na historia do galeguismo houbo tres persoas tan diversas, de tan distinta formación e de tan afastadas vocacións –Ramón Piñeiro, Francisco F. del Riego e Xaime Isla– que puidesen converxer nunha empresa común, que esa empresa chegase a identificarse coa vida de cada un deles e que, xuntos, nunha única vontade, se puxesen por enteiro ao servizo do país, aínda con grave risco moitas veces dos intereses particulares de cada un deles.

Escribín noutra ocasión, e podo reiteralo agora, que Xaime Isla, en tempos “presididos pola indiferenza –que sempre foi o peor atranco para calquera actividade do espírito– contribuíu de maneira decisiva a poñer luz no incerto, escuro e dubidoso panorama dunha Galicia abafada pola ditadura, nun país que nin sequera sabía de si mesmo, nunha sociedade para a que, en xeral, o seu futuro e o seu porvir non eran cuestión”.

Home de mente creadora, dixen, e quero dicir que a súa intelixencia era aberta e non mimética, que se producía cuestionando sempre a realidade e as máis diversas situacións, que xamais aceptaba como dogma ningunha proposición intelectual. O seu rigor levouno a ser hipercrítico consigo mesmo, da mesma maneira que cos demais era xeneroso sempre. E por iso a súa obra persoal escrita é breve. Pero que sexa breve non quere dicir que non fora esencial para o mellor axuizamento dos problemas do país.

En realidade, foi membro esencial do equipo dinamizador e animador do galeguismo posterior á guerra civil e verdadeiro precursor dos estudos da nosa realidade económica e social con criterios modernos, ben persoalmente, ben axudando e poñendo a disposición dos demais os elementos e institucións necesarios a eses fins.

Roberto Vidal Bolaño

